

Samenvatting werkplaats Geschiedenis

STRIJD OM EUROPA

1.1 De opkomst van Karel

Frankrijk: \Rightarrow gesticht door Clovis in de 6e eeuw (Francië, bestuurd door Merovingers)

3 gebieden	Waar	Sinds
Austrasië	Noord-Oost Frankrijk, Oost-belgië en het Duitse Rijnland	Pipijns voorouders waren sinds 600 hofmeisers
Neustrië	Rest van Noord-Frankrijk	Bezitten Pipijns voorouders eind 7 ^e eeuw
Aquitanië	Zuid-West Frankrijk	Vlak voor Pipijns dood onderworpen

Pipijn: 751 tot koning gezalfd \Rightarrow Begin Karolingische dynastie

Na dood van Pipijn, in 768, werd het rijk onder zijn 2 zoons verdeeld (Karloman en Karel).
Na de dood van Karloman, 4 december 771, kreeg Karel het in zijn geheel in handen.

Op 29-jarige leeftijd was Karel de Grote (742-814) de dominerende figuur tussen de Atlantische kust, de Pyreneeën en de Rijn.

1.2 Karels veroveringen

Karel was een kruisvaarder: hij streed voor het christendom. (Meer succes dan wie dan ook)

Toen Karel alleenheerser werd, stond zijn rijk er al goed voor: Hij had de steun van de kerk en het islamitische gevaar was geweken.

(Rond 730 had zijn grootvader Karel Martel de schijnbaar eindeloze opmars van het Moorse leger bij Loire in Midden-Frankrijk gestuit. Ze hadden zich terug getrokken achter de Pyreneeën, maar waren een bedreiging gebleven, tot in 750 het islamitische wereldrijk uiteenviel.)

Gevaar nu uit noorden en oosten: Germaanse stammen, deze werden weer opgejaagd door Slavische stammen en nomadische volkeren uit de Aziatische steppen.

772 – 785: Karel valt Saksische stammen uit Noord-Duitsland aan zodra hij alleenheerschappij had. (Dit volk vormde namelijk grote bedreiging).

De Franken waren militair superieur o.a. door gebruik van stijgbeugels. (Wel moeite met vasthouden van hun veroveringen)

In veroverd gebied bouwde hij kerken en kloosters en dwong hij de bevolking zich te bekeren, maar Saksen bleven opstandig \implies wrede uitputtingsoorlog.
Karel bood leider Widukind vrede aan als hij zich bekeerde, maar hielp niet.

Pas in 802 \implies verzet gebroken.

Rond 800 behoorde heel Europa van de Noordzee tot en met de Pyreneeën, en van de Atlantische Oceaan tot en met de Oder en Donau tot zijn rijk.
Voor het eerst waren er grote gebieden voor het christendom veroverd die nooit tot het Romeinse rijk hadden behoord.

Hij gaf de paus militaire ondersteuning tegen de Langobarden en werd als beloning hiervoor op kerstavond 800 tot keizer gezalfd.

Waarom zoveel oorlogen?

1. Defensie: hij wilde veilige grenzen
2. Verspreiden van het christendom (kerstening)
3. Agressieve aard van de Frankische elite (Niet vrede, maar strijd was een hoog goed)

Karolingische rijk was geen staat, maar een feodaal rijk.

1.3 Karels erfenis

Karel stierf op 28 januari 814.

Kenmerken van Karel's rijk:

1. Vrede en veiligheid
2. Bloeiende handel en nijverheid
3. Wetgeving en ordehandhaving

Begin rijkseenheid o.l.v. Karel:

- Rijkswetten (Wel volkeren onder eigen wetten laten leven, zoals eigen taal en gebruiken)
- Ambtenaren om naleving van deze wetten te controleren (Gazanten controleerde de ambtenaren)

813: Karel's zoon Lodewijk keizer

Na 814 viel het rijk snel uiteen in 3 stukken: West-Francië, Oost-Francië en een langgerekt middenrijk. (30jr later middenrijk weg)

9^e eeuw: andere volkeren vielen het rijk binnen (Arabieren, Hongaren en Vikingen).

Wat is zijn erfenis?

1. Verbondenheid Europeanen door Christendom
2. De paus werd leider van de kerk

2.1 De opkomst van Napoleon

Napoleon Bonaparte: geboren op Corsica (1769-1821).
Hij was van lagere komaf, maar zeer succesvol in het leger.

1^e 3jaar van de Franse democratische revolutie (1789-1791) vluchtte al de helft van de adellijke officieren naar het buitenland.

In 1792 verklaarde het revolutionaire Frankrijk Oostenrijk en Pruisen de oorlog, omdat die van plan zouden zijn om samen met gevluchte Franse edelen Frankrijk binnen te vallen.

Grote spanningen GB en Nederlandse Republiek, door bevrijding België.
Januari 1793: Lodewijk XVI onthoofd. (Ook opstanden tegen de revolutie)

In 1793 onderscheidde Napoleon zich met een brutale operatie, waardoor de marinestad Toulon werd veroverd op een contrarevolutionair leger en een Britse vloot.
Als beloning werd hij op 24 jarige leeftijd generaal. (1793)

1795: leiding over de verdediging van Parijs \Rightarrow succes en als beloning legercommandant in Italië welke hij bevrijdde v.d. Oostenrijkers

1797: vrede, Zwitserland, Italië en Nederland werden zusterrepublieken van Frankrijk

Pruisen had zich teruggetrokken uit de oorlog. Frankrijk was alleen nog in de oorlog met GB, dat echter geen troepen op het continent had.

Napoleon bezet zelf Egypte om Engeland te dwarsbomen, maar laat zijn soldaten in de woestijn achter om in 1799 weer naar Frankrijk terug te gaan. (Door alarm van bedreiging Frankrijk door GB, Oostenrijk en Rusland)
Dit exotische avontuur heeft Napoleon een reputatie van onoverwinnelijkheid bezorgd.

Machtsovername Frankrijk, vrede met Rusland en Oostenrijk verslagen (Ook binnenlandse rust), verzoening met de kerk.

Keizerskoning 1804-1815

2.2 De Napoleontische oorlogen

1802: vrede met Engeland

Het Franse nationalisme was sterk en agressief: ideeën van vrijheid door heel Europa verspreidt.

Doel: Verenigd Europa o.l.v. Frankrijk (*La Grande Nation*) met Parijs als hoofdstad.

1803: Franse vloot door de Engelsen vernietigd bij Trafalgar (Zuid-Spaanse kust)
- Wel succes op het continent

1805: Russische coalitie met Oostenrijk en Engeland.
- Toch door Napoleon verslagen bij Austerlitz (eind 1805)

Pruisen verklaart de oorlog, ook verslagen.
In Polen worden Rusland en de Oostenrijkers verslagen.

1810: Toppunt macht Napoleon
Bondgenootschap met Oostenrijk: huwelijk met dochter v.d. keizer bevestigde dit.

- Vazalstaten (geregeerd door familieleden en andere leden van zijn clan)
- In Spanje: broer op de troon

Redenen voor succes:

1. Frankrijk had: - meeste inwoners
- sterkste economie
- grootste leger (vrijwilligers en in 1793 **levée en masse**
(= dienstplicht))
2. Napoleon was militair genie (gebruikten dezelfde middelen beter)
3. Onderlinge verdeeldheid andere mogendheden (= machtige landen)

Handelsblokkade tegen Engeland, maar de tsaar werkte niet mee.

Gevolg: 25 juni 1812, Napoleon valt Rusland binnen

Probleem: - Franse soldaten "leven van het land"
- Russische winter

1813: Grote coalitie: Door Spaans-Brits leger verbannen uit Spanje, daarna Leipzig, daarna terug verdreven tot Parijs (31 maart 1814).

Napoleon wordt naar Elba verbannen, maar keert na een jaar alweer terug in Frankrijk.

28 juni 1815: definitief verslagen bij Waterloo
Napoleon verbannen naar St. Helena, waar hij in 1821 overleed.

2.3 De erfenis van Napoleon

Erfenis:

1. Oorlogen totalitair
2. Privileges adel e.d. niet herstelt
3. De meeste landen hadden na 1815 een grondwet en parlement (basis voor democratisering)
4. Opkomst politieke stromingen (liberalisme en socialisme)
5. Duitsland als nieuwe grootmacht (1871: Stichting Duitse staat) en ook Italië (in 1861) vervormde zich tot een natiestaat

Nadat de Fransen in 1795 de Republiek waren binnengetrokken, riepen democratische burgers de Bataafse Republiek uit, die in 1798 een democratische grondwet kreeg.

Nederland kreeg in 1798 voor het eerst een nationale regering en een nationaal ambtenarenapparaat (= bestond uit 8 agentschappen, de voorlopers van de ministeries, die eenwording van Nederland verder doorvoerden)

Ook golden voortaan voor alle staatsburgers dezelfde belastingregels.

Gevolgen voor de Republiek (NL):

1. Eenheidsstaat
2. Nationaal onderwijs (1806: schoolwet)
3. ABN
4. Wetboeken
5. Decimale stelsel

Na de verdrijving van de Fransen nam koning Willem I alle vernieuwingen over. Hij verving alleen de franc door de gulden.

Invloed / macht / persoonlijkheid is vergelijkbaar met Karel de Grote.

3.1 Hitler en het ontstaan van de Tweede Wereldoorlog

In 1913 vluchtte Hitler naar Munchen om zich aan de Oostenrijkse dienstplicht te onttrekken.

WO I gaf Hitler zijn levensvervulling. (Augustus 1914, Hitler meldde zich bij het Duitse leger en diende 4 jaar aan het westelijk front)

Vrede van Versailles (Dictaat van Versailles): 1918/1919

1. Herstelbetalingen
2. Leger van max. 100.000 man
3. Grondgebied en koloniën kwijt
4. Elzas-Lotharingen naar Frankrijk
5. Officieel de schuld

Dolkstootlegende

Republiek van Weimar: democratisch

- Na WO I: Groei antidemocratische bewegingen

Hitler lid v.d. NSDAP

1923: Ruhrgebied bezet \Rightarrow regering gaat geld bijdrukken \Rightarrow hyperinflatie

1929: beurskracht \Rightarrow handel stort in, werkloosheid

1933: Hitler rijkskanselier

Opbouw **totalitaire staat (= overheid heeft alle aspecten v.h. dagelijks leven in handen)**

Steun v.d. bevolking door rust en welvaart (= *overeenkomst met Napoleon*)

1935: invoering dienstplicht

1936: Wehrmacht trekt Rijnland binnen

1938: Oostenrijk geannexeerd en Duits Sudetenland bezet (Tsjecho-Slowakije)

1939: Heel Tsjechië bezet en 23 augustus: Duitsland: non-agressiepact met Sovjet-Unie

Houding van het buitenland: appeasementpolitiek (= politiek gericht op het bewaren van de vrede)

1 september 1939 = keerpunt: aanval Polen

GB + Frankrijk verklaren Duitsland de oorlog, BEGIN WOII

1941: Pearl Harbor \Rightarrow Amerika

3.2 De Tweede Wereldoorlog

Eind 1941 beheerste Hitler bijna het hele Europese continent. (Zijn macht reikte verder dan die van Napoleon =gevolg van de industriële revolutie)

Waarom was Hitler zo succesvol?

1. Sterkste leger
2. Duitsland had de grootste industriële productie
3. Hoogste inwonersaantal
4. Geen tweefrontenoorlog (door pact met Stalin)
5. Agressieve en gewaagde acties
6. Gebrek aan strijdlust van de tegenstanders

Alleen GB als tegenstander

Hitlers missie tijdens de WOII: lebensraum en uitroeiing van het joodse ras.

Hitlers achterban stond onvoorwaardelijk achter hem, net als bij Karel en Napoleon.

Net als Napoleon ging Hitler ten onder aan expansiezucht (= steeds groter/meer willen).

Battle of Britain (= Duitsland probeerde ook GB te veroveren. Ze hadden het luchtruim overwonnen en toen gingen ze alle steden bombarderen. Uiteindelijk is dit ze niet gelukt)

3.3 De erfenis van Hitler

Stunde Null door oorlog: Duitsland moest zelf ook opnieuw opbouwen

1945: conferentie van Jalta

- Sovjet Unie, Frankrijk en GB krijgen bezettingszones in Duitsland

Roosevelt:

Oprichter Verenigde Naties (VN), o.l.v. een Veiligheidsraad

Sovjet Unie, GB, VS, China en Frankrijk hadden vaste zetels en het vetorecht.

Vanaf 1946 \implies ijzeren gordijn (Winston Churchill)

- Duitse tweedeling

- West: BRD - Democratisch (Frankrijk, GB, VS)
- Oost: DDR - Communistisch (Sovjet Unie)

Verder werd Berlijn ook nog verdeeld.

Duitse deling was de directe erfenis van Hitler(!!!)

- Geen bestuurlijke erfenis achtergelaten

- Wel totalitaire gedachtegoed afgewezen: democratie overwint (door Hitler's ondergang)

Europese eenvoud werd op gang gezet.